

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	09.06.2026, Tallinn
Koostaja ametinimetus ja nimi:	abiprokurör Nelli Lett
Ametiasutuse nimi:	Majandus- ja Korruptsioonikuritegude Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	25930000309
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 93 ¹ lg 1 - § 25 lg 2
Kahtlustatava nimi:	XXX (ik XXX)

Majandus- ja Korruptsioonikuritegude Ringkonnaprokuratuur menetleb kriminaalasja nr 25930000309, milles 26.09.2025 esitati XXX kahtlustus karistusseadustiku (edaspidi KarS) § 93¹ lg 1 - § 25 lg 2, s.o teadvalt rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas õigusaktis sätestatud keelu rikkumise katses ja 12.03.2026 KarS § 93¹ lg 2 p 2 - § 25 lg 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, s.o teadvalt rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas õigusaktis sätestatud keelu rikkumise katses, kui see on toime pandud korduvalt.

Peale kriminaalasja toimikuga tutvumist on prokurör jõudnud järeldusele, et XXX tegevus on menetleja poolt ekslikult kvalifitseeritud KarS § 93¹ lg 2 p 2 - § 25 lg 2 järgi.

Kriminaalmenetluse käigus on uuritud kolm episoodi. Vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määruse (EL) nr 833/2014, 31.07.2014. a artikkel 3k lõike 1 kohaselt on keelatud otse või kaudselt müüa, tarnida, üle anda või ekspordida Venemaa füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või Venemaal kasutamiseks liidust või väljastpoolt liitu pärit XXIII lisas loetletud kaupu, mis võivad aidata suurendada eelkõige Venemaa tööstussuutlikkust. XXX saabus Narvas aadressil Peterburi mnt 1 asuva Narva tollipunkti jalakäijate terminali, Eesti Vabariigist Venemaa Föderatsiooni väljuvale suunale:

1) 15.02.2025 kell 12.12 ja tollikontrollis avastati temal kaasas olnud kotist IKEA puuride ja kruvikeeraja otsikute komplekt (kaubakood 8207 90 30). Nimetatud kaup kuulub EL Nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 artikli 3k lõikes 1 viidatud lisas XXIII nimetatud koodi 8207 alla (*vahetatavad tööinstrumendid mehaaniliste või mittemehaaniliste käsi-tööriistade ja tööpinkide jaoks (näiteks pressimiseks, lehtstantsimiseks, sise- ja väliskeermestamiseks, puurimiseks, kammlõikamiseks, freesimiseks, treimiseks või kruvide keeramiseks) sh tõmbesilmad, ekstrudeerimismatriitsid ningööriistad kivi- ja pinnasepuuride jaoks*).

2) 07.09.2025 kell 17:55 ja tollikontrollis avastati temal kaasas olnud kärust neli (4) 1-liitrilist pudelit CHR Hansen Afilact Fluid for food (lüsosüümpreparaat / ensüümpreparaat) kaubakoodiga 3507 90 90 90. Nimetatud kaup kuulub EL Nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 artikli 3k lõikes 1 viidatud lisas XXIII nimetatud koodi 3507 90 alla (*mujal nimetamata ensüümid ja ensüümiivalmistised (v.a laap ja selle kontsentraadid)*).

3) 26.10.2025 kell 13:57 ja tollikontrollis avastati temal kaasas olnud kotist seitse (7) IKEA isoleeritud elektrijuhtmed pistikutega STRÄLA (artiklinumber 203.664.04) kaubakoodiga 8544 42 90 90. Nimetatud kaup kuulub EL Nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 artikli 3k lõikes 1 viidatud lisas XXIII nimetatud koodi 8544 alla (*isoleeritud traat (sh emailtraat ja anooditud traat), kaablid (sh koaksiaalkaablid) jm isoleeritud elektrijuhtmed, pistikutega või pistikuteta; individuaalvarjestusega kiududest koosnevad kiudoptilised kaablid (komplektis elektrijuhtmete või pistikutega või ilma nendeta)*).

RSanS § 3 lg 1 kohaselt on rahvusvaheline sanktsioon välispoliitika meede, mille eesmärk on toetada rahu säilitamist või taastamist, rahvusvahelist julgeolekut, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet,

inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse järgimist või muude Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja või Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkide saavutamist. RSanS § 6 kohaselt on rahvusvahelise sanktsiooni rikkumine rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas õigusaktis sätestatud kohustuse täitmata jätmine või keelu rikkumine. Rahvusvahelist sanktsiooni rakendav õigusakt on RSanS § 9 lg 1 tähenduses rahvusvaheline leping, Euroopa Liidu Nõukogu määrus või Eesti Vabariigi seadus, mille alusel kohaldatakse rahvusvahelist sanktsiooni kehtestavas õigusaktis ettenähtud kohustusi ja keelde. Seega on Euroopa Liidu Nõukogu määrus nr 833/2014 koos muudatustega rahvusvaheline sanktsioon.

Samuti nähtub kriminaaltoimiku materjalidest, et isikut on varasemalt mitu korda hoiatatud võimalikust vastutusest rahvusvahelise sanktsioonide rikkumise eest (12.03.2023, 28.02.2024, 17.09.2024). Igakord saadeti XXX leitud kaubaga Eestisse tagasi ja ametnikud piirdusid ainult suulise hoiatamisega. Seejuures 17.09.2024 ja 28.02.2024 võtsid ametnikud XXX ka allkirja infolehele, milles on välja toodud näidis nimekirja sanktsioonide all olevatest kaupadest. Seaduse eelnõu 441 SE (*Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (sanktsioonirikkumised)*) seletuskirjast nähtuvalt on selline selgitamise ja hoiatamise parktika piiripunktil olemas, mil kriminaalmenetlust ei alustata. Seega ei ole XXX varem ei väärteo- ega kriminaalkorras karistatud sanktsiooni süütegude toimepanemise eest. Esmakordselt oli XXX suhtes menetlus alustatud 10.03.2025 seoses sanktsiooni süüteo toimepanemisega 15.02.2025 ja tegu kvalifitseeriti KarS § 93¹ lg 1 järgi.

Alates 28.04.2025 viidi rahvusvahelise sanktsiooni seadusse (edaspidi RSanS) väärteokoosseis, s.o RSanS § 36¹, milles on sätestatud vastutus rahvusvahelise sanktsiooni ja Vabariigi Valitsuse sanktsiooni väheses ulatuses (alla 10 000 eurot) rikkumise eest. Seni olid kõik sanktsioonirikkumised karistatavad KarS § 93¹ alusel (kuritegudena). Vastava seadusemuudatuse üheks põhjuseks on seletuskirjas väljatoodu kohaselt asjaolu, et esineb sanktsioonirikkumiste seas palju väiksemaid rikkumisi, mis sisu poolest kriminaalkorras karistamist ei vääri. Sanktsioonirikkumiste seas on suur hulk selliseid triviaalseid rikkumisi, mis sisu poolest kuriteo nime ei vääri. Seega pidas seadusandja põhjendatuks lugeda väärteokorras karistatavaks kauba sisse- või väljaveokeelu rikkumised, kui kauba väärtus jääb alla 10 000 euro.

XXX 15.02.2026 tegu on aset leidnud enne eelpoolmainitud seadusemuudatust. KarS § 5 lg 2 kohaselt seadusel, mis välistab teo karistatavuse, kergendab karistust või muul viisil leevendab isiku olukorda, on tagasiulatav jõud isiku suhtes, keda ei ole selle teo eest jõustunud otsusega karistatud. See tähendab, et kui pärast teo toimepanemist on süüteokoosseisus sisalduv teokirjeldus jäänud samaks, kuid sanktsioon on muutunud kergemaks, kohaldatakse toimepanemise ajal kehtinud dispositiooni, arvestades aga uue seadusega kehtestatud kergemat sanktsiooni (RKKK [3-1-1-136-03](#)). Karistusseadust saab tagasiulatavalt kohaldada, kui uus seadus välistab karistatavuse, kergendab karistust või leevendab muul viisil isiku olukorda. Seadus välistab teo karistatavuse, kui vastav karistusnorm on uues seaduses tühistatud – süüteokoosseis on tunnistatud kehtetuks või muudetud nii, et tegu enam sellele ei vasta ning puudub ka muu koosseis, millele tegu pärast koosseisu tühistamist või muutmist vastaks (RKKK [3-1-1-9-15](#)). KarS § 5 lg 1 ja 2 kohaselt on isiku süüditunnistamine ning karistamine võimalik üksnes juhul, kui tema poolt toime pandud tegu on olnud jätkuvalt karistatav igal ajahetkel arvates teo toimepanemisest kuni kohtuotsuse jõustumiseni (RKKK [3-1-1-39-08](#)). Seega kui varem kuriteona sätestatud tegu on muutunud väärteoks, siis isiku kriminaalkorras karistamise sellise teo eest on välistatud. XXX 15.02.2026 tegu tuleb ümber kvalifitseerida, s.o RSanS § 36¹ – § 25 lg 2 järgi (ehk väärteoks).

Mis puudutab 07.09.2025 ja 26.10.2025 episoodide, siis prokuröri hinnangul tuleb neid käsitleda juba kuriteona kuna RSanS välistab isiku karistamist korduva rikkumise eest. Seejuures kriminaaltoimiku materjalidest nähtuvalt võib 07.09.2025 ja 26.10.2025 episoodid pidada üheks jätkuvaks kuriteoks. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi praktikas on ühe ja mitme süüteo eristamisel leitud järgmist. Ühe teoga on tegemist siis, kui koosseisu realiseerimisele suunatud osateod kujutavad endast objektiivse kõrvaltvaataja jaoks loomuliku elukäsitluse järgi ühtset käitumist. Hindamaks, kas tegemist on ühe või mitme erineva teoga, tuleb tähelepanu pöörata selle teo objektiivsele avaldumisele. Ühe teoga teoühtsuse mõttes on tegemist siis, kui mitu olemuselt sarnast käitumisakti on kantud ühisest

tahtlusest ja nad on ajalis-ruumilise läheduse tõttu üksteisega sellisel määral seotud, et kogu käitumine on kolmandale isikule objektiivselt vaadeldav ühtse, kokkukuuluva teona. Asjade sarnane käik ei tähenda seejuures seda, et üksiktegude toimepanemine peaks väliselt olema identne (RKKK 3-1-1-110-32). Antud juhul viitavad tehjolud asjade sarnasele käigule ehk mustriks. Kahtlustatav on nõ kaubavedaja ja tema käitumine oli ka 07.09.2025 ja 26.10.2025 igal üksikjuhul suunatud kauba vedamisele ja edasiandmisele tasu eest, antud teod on ruumiliselt seotud ja ajaliselt suhteliselt lähedased. Kuivõrd kahtlustatav käib tihti üle piiri ja piiri ületamise üheks eesmärgiks oli kauba edasiandmine erinevatele isikutele, võib järeldada, et erinevad üksikkorrad olid kaetud ühtse tahtlusega. Kauba vedamised kahtlustatava poolt tuleb õiguslikult hinnata tervikuna ja lugeda need üheks jätkuvaks kuriteoks. Sellist lähenemist on kohaldatud kohtupraktikas näiteks narkootilise aine ebaseaduslikku käitlemist käsitletavates kriminaalasjades (nt RKKK 1-17-11432). Jätkuv kuritegu on õigusliku teoühtsuse põhimõttest lähtuvalt üks tegu, mille eest saab mõista vaid ühe karistuse (RKKK 3-1-1-4-04). Ehkki jätkuva kuriteo moodustavad sellised teod, mis on eraldi võetuna koosseisupärased, õigusvastased ja süülised, ei tohi neid tegusid siiski lahutada. Kuivõrd tegemist on jätkuva kuriteoga, siis XXX tegu tuleb ümber kvalifitseerida KarS § 93¹ lg 1 järgi.

KarS § 93¹ lg 1 kohaselt karistatakse rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestavas õigusaktis sätestatud kohustuse täitmata jätmise või keelu rikkumise eest rahalise karistusega või kuni 5 aastase vangistusega. Kriminaalasjas kogutud tõendid annavad aluse esitada isikule süüdistus KarS § 93¹ lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises.

Samas näeb kriminaalmenetluse seadustik (edaspidi KrMS) § 202 lg 1 ette, et kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotlema, et kohus kriminaalmenetluse otstarbekuse kaalutlustel lõpetaks. KrMS § 202 lg 7 sätestab, et kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib nimetatud paragrahvi lg-tes 1 ja 2 sätestatud alustel kriminaalmenetluse lõpetada prokuratuur.

Eeltoodu tähendab, et seadusandja on jätnud võimaluse kohaldada õigusrikkuja osas teatud juhtudel ka oportuuniteediprintsiipi. See võimaldab isiku suhtes kriminaalmenetluse lõpetamist eeldusel, et isiku huvid ja avalik huvi on omavahel tasakaalus ning kriminaalrepressiooni kohaldamine ei ole tingimata vajalik. Oportuuniteediprintsiip on viidud seadusesse sisse paljuski eesmärgiga hoida kokku alati piiratud menetluslikku ressursi, mille tingimustes ei suuda riik võrdset tähelepanu pöörata kõigile toimepandavatele õiguserikkumistele. Seetõttu tuleks menetlusökonoomika põhimõttest tulenevalt kasutada menetluslikke ressursse võimalikult ratsionaalselt ja tagada seeläbi õigushüvede võimalikult ulatuslik kaitse. Menetlusökonoomia kui oportuuniteediprintsiibi üks aspekt viitab vajadusele viia kohtueelne kriminaalmenetlus läbi võimalikult lihtsalt. Pigem tuleb igal konkreetsel juhul kaaluda, kas arvestades teo toimepanija süü suurust ning eri- ja üldpreventiivseid kaalutlusi on võimalik loobuda kriminaalmenetluse jätkamisest.

KrMS § 202 lg-st 1 tulenevalt on oportuuniteediprintsiibi kohaldamise esimeseks eelduseks asjaolu, et kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu. KarS § 4 lg 3 kohaselt on teise astme kuritegu süütegu, mille eest on nimetatud seadustikus karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus kuni viis aastat või rahaline karistus. Käesolevas kriminaalasjas on XXX etteheidetav tegu kvalifitseeritav KarS § 93¹ lg 1 - § 25 lg 2 järgi, mille eest on karistusena ette nähtud rahaline karistus või kuni viieaastane vangistus. Seega on tegu teise astme kuriteoga, mille toimepanemise eest ei ole nähtud ette vangistuse alammäära. Järelikult võib antud juhul kriminaalasjas menetluse lõpetada prokuratuur.

Kriminaalmenetluse lõpetamiseks KrMS § 202 alusel on vajalik tuvastada avaliku menetlushuvi puudumine. Praktikast lähtuvalt hinnatakse nimetatud kriteeriumi täidetust läbi eri- ja üldpreventiivsete kaalutluste.

Üldpreventatiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks piisavad. Käesoleval juhul ei ole tegemist kuriteoga, mille puhul üldpreventatiivsest aspektist ei ole menetluse lõpetamine eelduslikult kooskõlas üldpreventatiivsete kaalutlustega. Eripreventatiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib eeldatavalt tingida tema poolt uute süütegude toimepanemise.

Kahtlustatavana ülekuulamisel antud ütlustest nähtuvalt kirjeldab XXX enda käitumist, mh tunnistab kuriteo toimepanemist ja kahetseb tehtut. Tegu, milles XXX kahtlustatakse, on seadusandja poolt kehtestatud sanktsioonimäärast lähtuvalt käsitletav teise astme kuriteona. XXX ei ole kehtivaid kriminaalkaristusi. Tal on üks kehtiva väärtekaristus, samas ei ole tema suhtes menetluses teisi kriminaalasju. XXX ei ole varasemalt karistatud rahvusvahelise sanktsioonide rikkumise eest. Nimetatud asjaolud viitavad, et kuritegude toimepanemine ei ole kujunenud tema elustiiliks ega sagedaseks käitumismustriks. Karistuse eesmärk on mõjutada inimest tulevikus seaduskuulekalt käituma. Avalik huvi käesoleva kahtlustatava menetlemise osas puudub ka kaalutlusel, et tema suhtes ei ole oodatav avalikkuse eriline usaldus. Samuti ei esine eripreventiivseid kaalutlusi, mis tingiksid vajaduse isiku karistamise järele. Puudub alus arvata, et XXX jätkab kuritegude toimepanemist.

Lisaks annavad prokuröri hinnangul kriminaalmenetlusele allutamise fakt, sellest tingitud vajadus osaleda kahtlustatavana menetlustoimingutel avalikkusele piisavalt mõjusa signaali, et sellistele rikkumistele järgneb riigi reaktsioon isikute põhivabadusi enim piiravate vahendite ehk kriminaalmenetluse näol. Seega on XXX puhul üld- ja eripreventsiooni eesmärkide saavutamine tagatud piisaval määral.

Samuti tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise eeldusena KrMS § 202 lg-st 1 tulenevalt tuvastada, et isiku süü ei ole suur. KrMS § 202 lg 1 raames mõeldakse isiku teosüüd karistusseadustiku mõttes, s.o vaadatakse üksnes konkreetset kuritegu, mitte isikut või tema varasemat käitumist ning erinevaid preventioone. Seega, süü suuruse hindamisel võetakse aluseks KarS-is toodud põhimõtted, eelkõige §-s 57 sätestatu. Arvestatakse isiku panust kuriteo toimepanemisel, tahtluse või ettevaatamatuse astet, tekitatud kahju liiki ja suurust, isiku vanust ja arusaamisvõimet ning seadusandja sätestatud karistusraame. Arvestades seadusandja seisukohta, et isikut on võimalik karistada rahalise karistusega viitab sellele, et seadusandja hinnangul ei ole sellise teo toimepanija rikkunud kaalukat kaitset vajavaid ühiskondlikke norme ning tema süü sellist tegu toime pannes võrrelduna kuritegudega, mille eest on ette nähtud raskemad karistused, on väike. Antud juhul esineb ka kergendava asjaoluna – kahtlustatava puhtsüdamlik kahetsus. Raskendavad asjaolud puuduvad.

Kohtueelse menetluse käigus kogutud tõendeid ning isiku käitumist hinnates on alust asuda seisukohale, et KarS § 56 lg-s 1 sätestatud üld- ja eripreventiivseid eesmärgi on võimalik saavutada käesoleval juhul isikut kriminaalvastutusele võtmata. Prokuröri hinnangul, XXX hindab temale antud võimalust jääda kriminaalkaristuseta antud asjas ning teeb sellest omad positiivsed järeldused.

Maksu- ja Tolliameti andmetel XXX 2024. aastal oli ametlik sissetulek 3554 eurot (väljamaksete summa pärast tulumaksu mahaarvamist). XXX ütluste kohaselt hooldab ta oma eakat ema ja üldkasulikke tööde tegemine on tema puhul raskendatud. Seega on rahaline kohustus summas 1350 eurot piisavaks mõjutuseks. Kahtlustatav on sellise kohustusega nõustunud.

KrMS § 202 alusel kriminaalmenetluse lõpetamine saab toimuda ainult kahtlustatava nõusolekul, mis tähendab ühtlasi, et isik loobub talle inkrimineeritud kuritegudes kohtulahendi taotlemisest, seega ka enda võimalikust õigeksmõistmisest. Karistusõiguslikud sanktsioonid peavad säilitama oma *ultima ratio* iseloomu ehk jääma isiku käitumise suunamisel riigi viimaseks vahendiks.

XXX on selgitatud, et kriminaalasja toimik jääb Majandus- ja Korruptsioonikuritegude Ringkonnaprokuratuuri kuni kohustuse täitmiseni. Kui XXX ei täida tähtjaks talle pandud kohustust, uuendab prokurör KrMS § 202 lg 7 alusel kriminaalmenetluse.

m ä ä r a s :

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 25930000309 menetlus.
2. **Määratud kohustuse liik ja tähtaeg: XXX kohustub tasuma riigituludesse 1350 eurot 1 kuu jooksul, s.o kuni 09.07.2026.**
3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: tõkendit ei kohaldata.
4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid:
 - 4.1. XXX juurest tollikontrollis leitud ja ära võetud esemed, s.o IKEA puuride ja kruvikeerajate otsikute komplekt (pakendis nr 5L05893) asuvad Kaitsepolitseiametis aadressil Rahu 38, Jõhvi - tagastada KrMS § 126 lg 3 p 2 alusel XXX p-s 2 määratud kohustuste täitmise järgselt;
 - 4.2. XXX juurest tollikontrollis leitud ja ära võetud esemed, s.o pistikud (7 tk) isoleeritud elektrijuhtmetega ja 4 pudelit CHR Hansen Afilact Fluid for food, mille omanikku või seaduslikku valdajat ei ole tuvastatud, KrMS § 126 lg 3 p 3 alusel anti 16.03.2026 riigi omandisse.
5. KrMS § 206 lõike 2¹ alusel teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti ja kustutada ABIS-st ja RSBR-st järgmised andmed: andmeid ei kogutud.
6. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.
7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata edastada: kahtlustatavale XXX.

(allkirjastatud digitaalselt)

Nelli Lett